

Preek zondag 7 juni 2020 Oude Kerk Voorburg
Zondag Trinitatis
Exodus 24: 1-11
1 Petrus 1: 1,2; 13-21
Ds. Leneke Marchand

Gemeente van onze Here Jezus Christus,

Over het verbond gaat het vanmorgen in de Schriftlezingen. Verbond, dat heeft te maken met verbinden, met je binden, met gebonden zijn en verbonden zijn. 'Ik heb bindingsangst' hoor je wel eens iemand zeggen. Zoiets moet je wel overwinnen, voor je aan een serieuze relatie toe kunt komen. En aan de andere kant is er veel verlatingsangst. Laat me niet alleen! God sluit in de woestijn een verbond met zijn volk Israël: Hij heeft geen bindingsangst, en zij zeggen van harte ja.

Maar eerst iets over de plaats van dit hoofdstuk in het geheel van het verhaal, van de geschiedenis van de Eeuwige met Israël. Deze gebeurtenis staat ingeklemd tussen twee grotere blokken tekst waarin voorschriften worden gegeven. In de hoofdstukken hiervoor vinden we het zgn. Boek van het Verbond. Er wordt wel gezegd dat dat het oudste gedeelte van het Oude Testament is. Het begint na de 10 geboden in Exodus 20, en gaat dan verder t/m h 23. Dat is opvallend, eerst die enorme grandeur van hoofdstuk 19 en 20, als de Heer op de Sinaï verschijnt in vuur en majesteit. En dan direct daar op volgend bepalingen met een liefdevolle precisie. Sociale regels, regels over bezit. God is in de potten en pannen, tussen de lakens, heeft iemand eens gezegd. Daar wil Hij gediend worden, daar vindt het echte, het volle leven plaats. *God is in the details.*

In 1960 ontwierp de architect Arne Jacobson een nieuwe college campus in Oxford. Toen hij klaar was met het gebouw, ging hij verder met het bestek en servies van de eetzaal. Waarom? vroeg iemand. Jacobson citeerde als antwoord een collega-architect: God is in the details....

Het boek van het verbond, de ethiek van het Oude Testament, dat gaat over levenskunst. Over zorgvuldig leven... trouw in het heel gewone, dagelijkse. Het verdwaalde rond van je vijand terug brengen. Als je iets geleend hebt, en het gaat stuk, het vergoeden. Geen onwaarheid over een ander verspreiden. Het land elke 7 jaar een jaar met rust laten. En, ook zo mooi, zo fijngevoelig en krachtig tegelijk: wanneer je de jas van je naaste als onderpand hebt gekregen, geef hem dan voor de nacht terug, zodat hij iets heeft, om zich warm te houden. Met zulke situaties staat het verbondsboek vol. God is in the details... Wat betekent dat? Leven met God, dat gaat niet over dat ene moment van heldendom, dat je misschien een kind redt uit het water en daarom geprezen wordt. Zorgvuldig leven, dat gaat over dagelijks oefenen: hoe ga je om met je hulp in huis, krijgt ze genoeg, ook als ze ziek is? Het gaat over: hoe ga je om met je smartphone, met social media? En zo verder.

Met dit boek van het verbond komt Mozes de berg Sinaï af. En dan straks, dan gaat hij voor een tweede maal de berg op, eerst met de 70 oudsten, een vertegenwoordiging van het volk, en dan nog hoger, alleen. En dan, na 6 dagen, spreekt God opnieuw tot Mozes, en in die tijd ontvangt hij van de Eeuwige de bouwplannen voor de tabernakel, de tent van God.

Hij wil wonen in het midden van zijn volk. Over dat wonen, dat meetrekken, over de tabernakel, zal het volgende week gaan.

Maar precies daartussen dus, op de overgang tussen het boek van het verbond en de bepalingen over de tabernakel, dit hoofdstuk en deze gebeurtenissen. En helemaal in het hart staat dan de sluiting van het verbond, dat wordt bekrachtigd door dat eigenaardige bloedritueel. En dat wordt omgeven door twee momenten, dat het volk ja zegt, een dubbel ja. En daar weer omheen eerst de uitnodiging van God, om de berg op te komen, en daarna de daadwerkelijke tocht van Mozes met Aaron en 2 zoons, en 70 oudsten de berg op.

Het begint ermee, dat de HEER Mozes en zijn broer Aaron, diens zoons en 70 vertegenwoordigers van het volk uitnodigt om de berg op te komen. Om voor Hem te buigen, te knielen, in verwondering neer te vallen. Je hoort daar iets in van Gods heiligheid, van ontzagwekkendheid. Het verhaal dat Ghislaine een paar weken geleden in de dienst vertelde, van die flamencodanseres, die een en al passie en levenskracht uitstraalde, en dat dat ook iets huiveringwekkends heeft, iets, waar je maar niet zomaar dichterbij kunt komen. En zo is het met de God van Israël-

En tegelijk nodigt Hij uit: kom maar omhoog. Kom dichterbij. De Eeuwige wil ons gezelschap zou je kunnen zeggen. Hij wil ons in zijn nabijheid hebben, in zijn kring, aan zijn Tafel, waar zijn Woord klinkt. Dat is toch ongelooflijk. Je bent *welkom*. Dat vind ik trouwens ook wel iets om over na te denken, om op te kauwen in deze tijd van coronamaatregelen. Als het gaat om het weer oppakken van de diensten, dan denken we toch snel in termen van we hebben elkaar nodig, en de geestelijke voeding die we in de kerk krijgen, we beginnen om zo te zeggen van onszelf uit te denken. En dan kun je ook al snel zeggen: nou, dat kunnen we eventueel nog wel even uitstellen, als de gezondheid dat vraagt. Maar wat we hier lezen, en wat veel gelovigen ten diepste ook zo ervaren, is dat het God zelf is, die aan je trekt, die ons uitnodigt, die ons vraagt te komen. En dan is de vraag dus niet: heb ik behoefte, maar hoe kunnen wij alles in het werk stellen, hygiëne en veiligheid doen meewerken, om op zijn nodiging in te gaan?

Kom naar mij toe. Maar daar zit nog iets tussen. Tussen die uitnodiging, en het tot Hem komen. Het verbond zit ertussen. Mozes deelt de woorden van de HEER mee, en het hele volk zegt dan als met eenstemmig: alles wat de Heer gesproken heeft, dat zullen wij doen. Ze zetten als het ware hun handtekening. En na dat aparte gebeuren met dat altaar en dat bloed gebeurt dat nog een keer: Mozes leest de woorden voor, en het volk zegt: wij zullen het doen *en* horen. Zo ging dat in die tijd, als er een verbond werd gesloten, tussen koningen, tussen volken, twee keer werd het verdrag voorgelezen, twee keer werd er ja op gezegd. Het jawoord, dat heeft dus iets, van wat er gebeurt als twee mensen trouwen, en de ambtenaar zegt: verklaart u ... aan te nemen tot uw wettige echtgenoot en trouw alle plichten te vervullen die de wet aan de huwelijkse staat heeft verbonden.... Zo staat Mozes hier als een middelaar tussen God en zijn volk, en hij leest de plichten voor, en wat is hierop uw antwoord?

Wij zullen het doen, zegt het volk. Ze zien het zitten, ze gaan ervoor. En de tweede keer: wij zullen het doen *en* het horen!

Maar er is dus een klein verschil, hoort u wel. De eerste keer is het 'wij zullen het doen' en de tweede keer: 'wij zullen het doen en horen'. Israël, zeggen de rabbijnen, krijgt hier bij de Sinaï een huwelijkskroon op het hoofd gezet, die bestaat uit twee delen: horen en doen. Wat zou dat betekenen? De rabbijnen zeggen hier over: het heeft iets van een permanent leerproces. In Workum kwam ik regelmatig bij... laten we haar Grietje noemen, die met haar broer ergens achter in het land woonde. 'Ik kom niet meer in de kerk dominee, zei ze, ik heb genoeg preken gehoord in mijn leven, ik weet het nu wel.' Zou dat kloppen, zouden we het ooit weten of hebben? Het joodse volk laat ons zien: met deze woorden van de Heer ben je nooit klaar. Je doet ze, en dan luister je opnieuw, en weer doe je ze, en opnieuw ben je er mee bezig, laat je die woorden hun werk doen, en zo gaat het door.

En tussen die twee momenten in, dat tweevoudige ja, komen we dan dat stuk tegen, met dat altaar dat Mozes bouwt en de dieren die daar geofferd worden, en het bloed, dat voor helft op het altaar in bakken wordt gezet, en voor de andere helft over het volk gesprekend, gespat. Het bloed van het verbond, wordt het genoemd, 'het bloed van het verbond, dat de Heer met u sluit, op grond van al deze woorden.'

Als je dat zo voor je ziet, dan heeft dat wel iets vreemds, of misschien zegt iemand zelfs: ja iets onsmakelijks, dat gespetter met bloed, vreselijk onhygiënisch ook denken we nu, terwijl we met spatschermen in de weer zijn, dat gedoe met lichaamssappen. Niet meer van deze tijd, wat is dat toch in het Oude Testament, met zo'n dier, dat zijn leven geeft, en het bloed dat vloeit... Jezus zelf neemt het trouwens ook weer op, dat thema, bij de instelling van het Avondmaal zegt Hij: dit is het nieuwe verbond in mijn bloed, en daarmee grijpt hij rechtstreeks terug op deze tekst, op het eerste verbond.

Wat zou dat nou toch te betekenen gehad hebben, in die tijd, in die cultuur? Nu, bloed, dat heeft een heel diepe betekenis daar en toen. Dat staat voor leven. In het bloed is de ziel, en de ziel dat is het leven. Zonder bloed geen leven. En wie dan zijn bloed geeft, die geeft zich helemaal voor jou. Denk aan de afspraak die kinderen met elkaar maken. Met een zakmes een sneetje in je duim, spannend, en dan het bloed met elkaar mengen, dan hoor je bij elkaar, dan ben je een club, dan ben je verbonden, dan ga je voor elkaar door het vuur en daar kan niemand tussen komen. Denk ook aan bloedverwantschap: je kunt het best moeilijk met elkaar hebben, als broer en zus, maar je bent en blijft bloedverwanten, aan elkaar verbonden. Dus wat hier gebeurt, bloed op het altaar, en dat altaar verwijst naar God, en bloed op het volk, dat is dus heel veelzeggend en heel diep. Daar toont God: ik ben er helemaal voor jullie. Dat heeft ook iets helends, iets reinigends dat bloed. En het volk laat zien: wij zijn er helemaal voor U. Eén bloed, één lichaam. We zitten aan Hem vast.... Maar Hij ook aan ons.

Je komt dat in het Nieuwe Testament ook weer tegen. We hoorden uit de Petrusbrief: jullie zijn vrijgekocht uit een zinloos leven... niet met iets vergankelijks, als goud of zilver, maar met het kostbaar bloed van Christus. Echte bevrijding, die Israël heeft meemaakt, van de tirannie van de farao, van het leven in angstland, die echte bevrijding vanuit een leeg leven, dat kun je niet kopen, daar kan geen euro, geen verzekering iets in doen. Zijn bloed, dat is: dat Hij zich helemaal geeft, en niets achterhoudt. Dat is dus ook, om het zo te zeggen, met huid en haar en fulltime.... Wij kunnen niet een beetje aan God verbonden zijn of parttime, van Hem uit is het helemaal en voltijds...

Wat betekent dit nu voor ons? Je kunt toch ook wel eens het gevoel hebben, dat je wat van God losraakt. Soms heel stillletjes, heel sluipend, het zegt je niet zoveel meer. Ik weet niet hoe dat voor u of jou is, in deze tijd. Het kan je dichterbij Hem brengen. Je vertrouwen kan onder de druk van de omstandigheden sterker worden. Maar het kan ook anders. Dat je beseft... er is eigenlijk niet zoveel meer. Ik ben minder gelovig dan ik dacht. Terwijl je toch ooit ook hier hebt gestaan, en van harte ja zei. Ja, ik ga ervoor, ik ga voor U. En nu ben ik geneigd om te zeggen, ja dat kan gebeuren, we zijn feilbare mensen en er is genade, maar ik denk dat ik toch meer in de lijn van de bijbel ben als ik zeg: zet er nog maar een tandje bij. Zet je leven maar op het spel, gooi je erin, ga ervoor! Tot bloedens toe zegt een van de apostelen in een brief (Hebreeen 12:4). Weer dat bloed. Jij helemaal, omdat God *ook* helemaal, met heel zijn leven, met het volle gewicht van wie Hij is, voor jou gaat...

Van Hem uit is het onverbreeklijk. Koningen en priesters zijn jullie voor mij. Als Mozes voor de tweede keer van de berg terugkeert, zal het volk staan dansen rond het gouden kalf. En toch: God laat niet los. Een lichaam, een bloed.

Zo komen we bij het laatste gedeelte van vandaag. Na de sluiting van het verbond gaat ene vertegenwoordiging de berg op, en zij zagen de God van Israël staat er dan. Dat is iets heel wonderlijks en unieks, dat komen we nauwelijks tegen in de bijbel. God zien, dat kan niet, dat is niet verenigbaar met het menselijke bestaan, het is iets van de toekomst, een belofte. Gelukkig, zie zuiver zijn van hart, *want zij zullen God zien*. Ze zien zijn voeten, een fractie van Hem, en daaronder een bakstenen vloer van saffier, een helderblauwe steen. Bakstenen, dat staat er in het Hebreeuws, ik stel me zo voor dat er een schok van herkenning door die oudsten is heengegaan, want die bakstenen, die kennen ze, dat zijn de tichelstenen die ze moesten bakken in Egypte. Slavenarbeid, in eindeloze hoeveelheden. En ik stel me zo voor, dat er ook direct een nog grotere opluchting, een enorme vreugde is, als ze beseffen, dat *deze* God hun schreeuw van ellende heeft gehoord. Onder zijn voeten verandert de tichelsteen, de struikelsteen, waar je je aan open haalt, in saffier, in helder en doorschijnend blauw, in kostbaar gesteente. De nood, het lijden is meegegaan, opgenomen in Gods heerlijke werkelijkheid. Het allerergste is daar doorzichtig geworden, zuiver en helder als glas¹.

En ze werden niet gedood, merkt de schrijver van Exodus verwonderd op... wie God ziet, zou toch sterven? Maar deze God geeft zijn leven, zijn bloed, zet zichzelf volledig in, zodat wij met Hem kunnen eten en drinken. Vandaag is het zondag Trinitatis, de zondag waarop we het geheimenis van de Drie-eenheid bezingen. Vader, Zoon, en Heilige Geest. De Heilige ontzagwekkende God van de Sinai, wiens voeten wij nog niet eens kunnen zien, is dezelfde die in Jezus met ons eet en drinkt en ons de voeten wast, dezelfde die als de Geest ons aan elkaar geeft. Met Hem zijn wij voorgoed verbonden. In Jezus' Naam amen

---

¹ Zie ook Openbaring 15: 1-3, de glazen zee

